

La substància del pacte

Un petit fantasma recorre, ja fa alguns mesos, la ciutat i l'Horta de València. Petit, perquè –dissortadament, si bé es mira– ocupa un espai insignificant en el noticiari de televisió en altres llocs crucials de la vida pública general. I fantasma, perquè de la forma i consistència del seu cos, no en sabem res de precís. El fantasma del "pacte de la llengua", en efecte, no té gran cos, ni se sap quin cos té, però he de confessar que, a pesar d'això, a mi ja comença a fer-me por. No sé si amb raó o sense, però em fa por: com si no fóra un fantasma, ni petit. Com si fóra una amenaça real, i ben grossa. No per la paraula *pacte*, ni per la paraula *llengua* sinó per la preposició: per la mínima paraula "de". Si en compte de "de" fóra "per" –pacte *per* la llengua–, a mi no em faria gens de por, sinó molt de goig i alegria, com una esperada aparició, com un missatger del cel, no com un fantasma. Però quan a la Ciutat i a l'horta, es parla de "pacte lingüístic" o d'algun enunciat equivalent, no es tracta –també dissortadament, i malgrat algunes santes i bones voluntats– de pacte *per* sinó de pacte *de*.

Si no vaig completament equivocat, *pacte lingüístic* vol dir *pactar la llengua*. És a dir, acordar per negociació *quina* és aquesta llengua, i *com* és aquesta llengua (la que se suposa que parlem, llegim i escrivim els valencians, abans i a part del castellà). Si de cas els hipotètics pactants tenen intenció de no pactar això sinó –substancialment– una altra cosa, m'agradaria molt saber quin pot ser el contingut

–substancial– de les igualment hipotètiques negociacions. És molt probable que una part dels hipotètics pactants (la part pacificadora, la de bona voluntat, la part on hi ha amics meus i persones que respecte moltíssim, la part que voldria pactes *per* la llengua), realment no tinga aquest objectiu. Però l'altra part sí que el té; fet i fet, no en té cap altre, d'objectiu. El seu objectiu és *imposar* –¿quan han "pactat", ells, i què "pactaran" si no és en els seus termes i condicions?– una tesi explícita i mai no amagada: que l'única cosa important sobre la llengua dels valencians és que no siga catalana, i tota la resta és accessori, discutible i negociable. No enganyen ningú, excepte, els qui vulguen tapar-se els ulls i els orelles. Amb això, ja tenim el *quina*, del pacte: només hi haurà tracte a condició de negar l'origen català i la substància catalana de la llengua dels valencians. Qui pense que pot "pactar" en termes diferents, s'equivoca, perquè "els altres" no tenen altre objectiu sinó precisament aquest. Caldrà negar que el valencià és català: negar-ho explícitament o implícitament, per acció o per omissió, per equiescència o per silenci, però negar-ho. Amb totes les conseqüències, que no són difícils d'imaginar. Negar-ho, no tan sols en la negociació, sinó en les seues aplicacions. Per exemple, negar-ho –o silenciar-ho, tant se val– en l'ensenyament superior, mitjà i elemental, i en els llibres de text, i allà on els pactants i aquiescents tinguen algun poder o influència. Altra-ment, *ells* –els altres–, no pactaran.

Feta aquesta concessió fonamental i primera, sense la qual no hi pot haver pacte, les altres vindran com a conseqüència implacable. Una vegada pactat que la llengua dels valencians, no és catalana, no serà gens difícil negociar *com* ha de ser: diferent de la catalana, òbviament. I ja que el pacte no podrà –per la seua pròpia

naturalesa– tenir cap aplicació real sobre la llengua parlada, que és cosa impacticable, haurà de tenir aplicació sobre la llengua escrita.

Així, caldrà negociar l'ortografia, no a efectes pràctics i promocionals, sinó a efectes demostratius: a fi i efecte de mostrar, amb les diferències d'escriptura, la diferència de la llengua. Que és l'única cosa que els altres volen pactar, l'única cosa que els importa. Per a ells, no té cap sentit ni cap interès negociar l'ortografia, la morfologia o el vocabulari des de la unitat de la llengua. No té cap sentit, per a ells, que dins de la mateixa llengua hi haja o no hi haja possibles variants igualment acceptables, o que la gran majoria de les formes "diferencials" valencianes siguen ben clàssicament i correctament catalanes. Per tant, no pactaran mai partint d'aquest principi, sinó exactament i només partint dels contraris. Dit d'una altra manera: no busquen, ni els importa, un acord eficaç sobre la normalització civil de la llengua. El que busquen és la imposició d'una ideologia, i les normes –qualsevol "normes"– només en són un subproducte. Això és el que hi ha de real en el fantasma, i tota la resta són aire, vapor i evanescència. Si el fantasma arriba a prendre cos, aquesta, i no cap altra, serà la forma visible.

És així, i no pot ser sinó així. Els hipotètics pactants de bona voluntat, segur que ho saben: poden ser innocents, però no tant.

Joan F. Mira